

הנחיה מס' 4.5 - מדיניות התביעה וחלוקת העבודה בין הפרקליטות לבין המשרד לאיכות הסביבה בנוגע לעבירות בנושא איכות הסביבה	הנחיות פרקליט המדינה
עדכון אחרון: כב אדר א תשע"ט, 27 פברואר 2019	3 מרץ 1992; 2 ינואר 1994; 1 ינואר 2003

4.5 מדיניות התביעה וחלוקת העבודה בין הפרקליטות לבין המשרד להגנת הסביבה בנוגע לעבירות בנושא איכות הסביבה

מטרת הנחייה זו היא להסדיר את ממשק העבודה בין הפרקליטות לבין המשרד להגנת הסביבה בתיקים פליליים בתחום אכיפת דיני איכות הסביבה.

א. כללי:

1. דיני איכות הסביבה הם תחום משפטי חשוב שיש להעניק לו טיפול ראוי והולם, והאינטרס הציבורי להגן על הערכים החברתיים והסביבתיים המוגנים בו מחייב לתת לו עדיפות בסדרי הטיפול. לפיכך, ולמרות שבדרך כלל העבירות שבתחום של איכות הסביבה הן עבירות מסוג של "עוון", הוחלט כי הפרקליטות תסייע מקצועית למשרד להגנת הסביבה בטיפול בתיקים בתחום איכות הסביבה, כמפורט בהנחיה זו.

ב. חלוקת עבודה:

2. בהתאם לחלוקת העבודה כיום, הפרקליטות מייצגת את המשרד להגנת הסביבה (להלן: **המשרד**) בתביעות אזרחיות ובעתירות מנהליות – לרבות בענייני תכנון ובניה ובערעורים על צווי הפסקה וצווי סגירה מנהליים – **ככל משרד ממשלתי אחר**, והנחייה זו לא נועדה להסדיר תחום ייצוג זה.

3. לעומת זאת, עורכי דין חיצוניים הפועלים מטעם המשרד על פי כתב הסמכה מטעם היועץ המשפטי לממשלה, מייצגים את המדינה, ככלל, בהליכים הפליליים ובערעורים הפליליים שהמשרד יוזם ומגישי בבתי משפט השלום ובתי המשפט המחוזיים. הליכים פליליים בתחום איכות הסביבה המתנהלים בבית המשפט העליון מטופלים על-ידי פרקליטות המדינה.

4. לצד עורכי הדין החיצוניים, במחלקה להנחיית התובעים מוסמכי היועץ המשפטי לממשלה (מיסודה של המחלקה לאכיפת דיני מקרקעין, להלן: **המחלקה**) הוקצתה פרקליטה (להלן: **הפרקליטה במחלקה**) שתפקידה לנהל תיקים חשובים, מורכבים או עקרוניים ("תיקי דגל") של המשרד להגנת הסביבה. כן מטפלת הפרקליטה במחלקה בבקשות לאישור העמדה לדין (במקרים המחייבים אישור), בבקשות רשות ערעור, ובתיקי עיכוב הליכים בתחום איכות הסביבה.

5. ענינם של ההליכים הפליליים שבתחום אחריות המשרד הוא בעבירות השונות המצויות בחקיקה הענפה בתחום איכות והגנת הסביבה, ובכלל זאת באישומים המבוססים על:

הנחיה מס' 4.5 - מדיניות התביעה וחלוקת העבודה בין הפרקליטות לבין המשרד להגנת הסביבה בנוגע לעבירות בנושא איכות הסביבה	הנחיות פרקליט המדינה
עדכון אחרון: כב אדר א תשע"ט, 27 פברואר 2019	3 מרץ 1992; 2 ינואר 1994; 1 ינואר 2003

- א. סימן א' 1 לחוק המים¹, שעניינו זיהום מים, וכן התקנות מכוחו.
- ב. חוק רישוי עסקים² והתקנות מכוחו, בעניינים שבתחום פעילות המשרד וסמכויותיו.
- ג. חוק החומרים המסוכנים³ והתקנות מכוחו.
- ד. חלק ה' וחלק ו' לפקודת בריאות העם⁴ (מפגעים שונים) והתקנות מכוח הפקודה בעניינים אלה.
- ה. החוק למניעת מפגעים⁵ והתקנות מכוחו.
- ו. חוק שמירת הניקיון⁶ וחוק הדרכים (שילוט)⁷ והתקנות מכוחם.
- ז. חוקי פסולת נוספים⁸ והתקנות מכוחם.
- ח. חוק אוויר נקי⁹ והתקנות מכוחו.
- ט. חוק שמירת הסביבה החופית¹⁰ והתקנות מכוחו.
- י. חוקים שעניינם מניעת זיהום הים¹¹ והתקנות מכוחם.
- יא. חוק הקרינה הבלתי מייננת¹² והתקנות מכוחו.
- יב. חוק למניעת מפגעי אסבסט ואבק מזיק¹³ והתקנות מכוחו.
- יג. חוק הסדרת העיסוק בהדברה תברואית¹⁴ והתקנות מכוחו.

¹ חוק המים, התשי"ט-1959, ס"ח 169.

² חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968.

³ חוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993, ס"ח 28.

⁴ פקודת בריאות העם, 1940, ע"ר תוס' 1, 191.

⁵ חוק למניעת מפגעים, התשכ"א-1961, ס"ח 58.

⁶ חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984, ס"ח 142.

⁷ חוק הדרכים (שילוט), התשכ"ו-1966, ס"ח 6.

⁸ חוק איסוף ופינוי פסולת למיחזור, התשנ"ג-1993; חוק הפיקדון על מכלי משקה, התשנ"ט – 1999; חוק לסילוק ולמיחזור צמיגים, התשס"ז-2007; חוק להסדרת הטיפול בארזות, התשע"א-2011; חוק לטיפול סביבתי בצידוד חשמלי ואלקטרוני ובסוללת, התשע"ב-2012; חוק לצמצום השימוש בשקיות נשיאה חד-פעמיות, התשע"ו-2016.

⁹ חוק אוויר נקי, התשס"ח - 2008

¹⁰ חוק שמירת הסביבה החופית, התשס"ד - 2004

¹¹ פקודת מניעת זיהום מי ים בשמן [נוסח חדש], תש"ם – 1980; חוק מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים תשמ"ח – 1988; חוק מניעת זיהום הים (הטלת פסולת), התשמ"ג-1983.

¹² חוק הקרינה הבלתי מייננת, התשס"ו-2006.

¹³ חוק למניעת מפגעי אסבסט ואבק מזיק, התשע"א-2011.

<p>הנחיה מס' 4.5 - מדיניות התביעה וחלוקת העבודה בין הפרקליטות לבין המשרד להגנת הסביבה בנוגע לעבירות בנושא איכות הסביבה</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: כב אדר א תשע"ט, 27 פברואר 2019</p>	<p>3 מרץ 1992; 2 ינואר 1994; 1 ינואר 2003</p>

יד. כל חוק אחר הכולל עבירות שתכליתן הגנה על הסביבה.

ג. המשרד אחראי להכנת חוות הדעת המקצועיות הנדרשות לניהול ההליך הפלילי בבית המשפט ולהענקת כל סיוע מקצועי אחר, בין בתיקים שבהם מיוצגת המדינה על ידי עורכי דין חיצוניים ובין על ידי הפרקליטה במחלקה.

ד. ערעורים פליליים:

1. **ערעור מטעם המדינה:** הגשת ערעור מטעם המדינה בהליך פלילי מותנית באישור המחלקה.

בקשה לאישור הגשת ערעור תופנה על ידי המשרד למחלקה מוקדם ככל האפשר ותכלול, בהתאם לצורך, גם בקשה לאישור הטיפול בערעור על ידי עורך דין חיצוני מטעם המשרד. אישור להגשת ערעור ולהפניית הטיפול לעורך דין חיצוני מטעם המשרד יינתן, על-פי שיקול דעת המחלקה, מוקדם ככל הניתן.

2. **ערעור נגד המדינה:** בערעור שהוגש מטעם נאשם נגד המדינה יטפל, ככלל, עורך הדין החיצוני שטיפל בתיק בערכאה הראשונה, אלא אם הוחלט אחרת על ידי המחלקה, על פי בקשת המשרד או ביוזמת המחלקה.

ה. אישורים מקדימים להגשת כתב אישום:

1. מקום בו נדרש אישור פרקליט מחוז על פי דין או על פי הנחייה מחייבת, יפנה המשרד לקבלת האישור ממנהלת המחלקה.

2. הגשת כתב אישום נגד ראש רשות מקומית או נבחר אחר של הרשות המקומית מותנית באישור היועץ המשפטי לממשלה או מי שסמכות זו הואצלה לידי¹⁵ (להלן: **הגורם המאשר**). לפיכך, בטרם הגשת כתב אישום כאמור יפעל המשרד לקבלת אישור זה.

ו. העמדה לדין של רשויות מקומיות, ראשי רשויות מקומיות ונבחרים ציבור אחרים של רשויות מקומיות:

לעניין זה – "רשות מקומית" כהגדרתה בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה 4.1004 – אישור מוקדם להגשת כתב אישום¹⁶.

¹⁴ חוק הסדרת העיסוק בהדברה תברואית, התשע"ו-2016

¹⁵ כפי שנקבע בהנחיית היועץ 4.1004 – אישור מוקדם להגשת כתב אישום.

¹⁶ סעיף 2ד) להנחיית היועץ המשפטי לממשלה 4.1004, שם.

<p>הנחיה מס' 4.5 - מדיניות התביעה וחלוקת העבודה בין הפרקליטות לבין המשרד להגנת הסביבה בנוגע לעבירות בנושא איכות הסביבה</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: כב אדר א תשע"ט, 27 פברואר 2019</p>	<p>3 מרץ 1992; 2 ינואר 1994; 1 ינואר 2003</p>

1. בהעמדה לדין של רשות מקומית ושל נושאי תפקידים בה יפעלו המשרד והמחלקה לפי כללי המדיניות שנקבעו לעניין זה בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה 4.1108 – "מדיניות העמדה לדין של רשויות מקומיות ושל נושאי תפקידים בהן בתחום איכות הסביבה", בדגש על ההבחנה שנוסחה בהנחיה זו בין אחריות ישירה לאחריות עקיפה.

2. בהתאם להחלטת היועץ המשפטי לממשלה מיום 28.3.1998, ניתן להגיש כתב אישום נגד ראש רשות מקומית ללא חקירתו אם הלה הוזמן פעמיים לחקירה ולא התייצב, ובלבד שההזמנה השנייה לחקירה תכלול אזהרה שלפיה אי התייצבות לחקירה או שמירה על זכות השתיקה עלולים לחזק את הראיות נגדו ושההזמנה תכלול את פירוט האישומים ותמצית העניינים שיש להם חשיבות לחקירה.

3. התנה הגורם המאשר את הגשת כתב האישום נגד ראש הרשות המקומית או נבחר ציבור אחר ברשות בקיום שימוע – תפעל מנהלת המחלקה, או פרקליט אחר שנקבע לכך על ידה, לקיום שימוע בהקדם האפשרי, בהתאם לכללים שנקבעו לעניין זה.

ז. ענישה:

1. בשלב הטיעונים לעונש בהליכים פליליים בתחום איכות הסביבה יש לתת דגש על הערכים החברתיים והסביבתיים החיוניים המוגנים בעבירות שבהן הורשעו הנאשם/מים, ובהתאם לחומרת המעשים, העבירות ונסיבות ביצוען, יש לעתור לעונש הולם בהתאם לעיקרון המנחה (הלימה) שנקבע בסעיף 40 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.